

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HET AFBETALINGSCONTRACT EN HET EIGENDOMSVOORBEHOUD

Het Hof van Verbreking is in de laatste jaren herhaaldelijk voor de vraag komen te staan, of het zgn. eigendomsvoorbehoud (pactum reservati dominii) bij koop en verkoop van roerende zaken op afbetaling geldig is en welke werking het heeft tusschen partijen en tegenover derden.

Bekend is het arrest van 9 Februari 1933 in zake Loicq, curator in het faillissement Crab, tegen de S.A. La Nationale Caisse Enregistreuse, en dit van denzelfden datum in zake Van Ommeslaghe, curator in het faillissement Roelens, tegen de Société Banque Automobile de Belgique. (1)

Overeenkomstig de conclusie van den Procureur-Generaal Paul Leclercq, heeft het Hof van Verbreking bij die twee arresten nogmaals uitgemaakt, dat het beding, waarbij partijen overeenkomen, dat de eigendomsovergang wordt uitgesteld tot na de betaling van den geheelen koopprijs, geenszins ongeoorloofd is (2), en derhalve geldig tusschen partijen. Anderzijds besliste het evenwel, dat zulk beding niet werkt tegenover de schuldeischers van den koper, die in samenloop verkeerden met den verkoper, indien de koper in het bezit van het gekochte gesteld is.

Het Hof van Verbreking doet deze meening steunen op artikel 20, 5°, van de wet van 16 December 1851 tot regeling van de voorrechten en hypotheeken. Deze bepaling kent — aldus de cassatierechter — aan den verkoper toe : 1° een voorrecht op de opbrengst van de verkochte en geleverde zaak; 2° het recht tot revindicatie, doch alleen bij den verkoop à contant en slechts binnen acht dagen na de levering. Met deze beperking van de revindicatore actie heeft de wetgever willen beschermen de concurrente schuldeischers van den koper, die mogen vertrouwen, dat het zich in het bezit van den schuldenaar bevindende goed, tot diens boedel behoort, waarop zij verhaal kunnen zoeken.

Artikel 20, 5° van de wet van 16 December 1851 is van openbare orde, in zoover zij de verhouding van den verkoper tot de overige schuldeischers van den koper regelt; partijen mogen derhalve daarvan bij overeenkomst niet afwijken. De verkoper kan zich bijgevolg op het beding van eigendomsvoorbehoud niet beroepen om het verkochte goed te revendiceeren, wanneer hij zich in samenloop bevindt met de overige schuldeischers van den koper, behalve in het geval en binnen de grenzen bij het aangehaalde artikel bepaald. Luidens artikel 546 van het Wetboek van Koophandel kan hij evenmin de revindicatie instellen tegen den curator in het faillissement van den koper.

Bij arrest van 23 Mei 1946 in zake Bolle, curator in het faillissement Patureaux, tegen de S.A. Crédit Industriel Automobile de Belgique (3), beslist het Hof van Verbreking, overeenkomstig de conclusie van Procureur-Generaal Leon Cornil, nog eens over hetzelfde probleem in denzelfden zin. Bovendien wordt in dit arrest uitspraak gedaan over de vraag, of de ontbinding van de koopovereenkomst wegens wanpraestatie van den koper aan de overige schuldeischers van dezen laatsten, met wie de verkoper zich in samenloop bevindt, kan worden tegengeworpen. Ook op deze vraag luidt het antwoord van het Hof van Verbreking ontkennend, op grond van de navolgende redeneering.

Het zesde lid van het 5° van artikel 20 der wet van 16 December 1851 bepaalt, dat het verval van de revindicatore actie tevens het verval van de vordering tot ontbinding ten aanzien van de overige schuldeischers ten gevolge heeft. De verkoper beweerde in casu, dat deze bepaling hem niet konden, daar de verkoper op crediet nooit over de revindicatie heeft beschikt en deze dus ook niet kon vervallen. Een dergelijke uitlegging, die door den tekst niet geboden is, komt echter — volgens onzen

cassatierechter — in strijd met den geest van de wet. Het is niet aannemelijk, dat de wetgever, die de gevaren der revindicatie heeft ingezien, aan de ontbinding, die dezelfde gevaren voor de schuldeischers oplevert, hare volledige werking zou hebben gelaten op het terrein, waarop hij de revindicatie uitsloot. Geen ontbinding dus met werking tegenover de overige schuldeischers, indien de revindicatie van den verkooper vervallen is (bij contanten verkoop) of deze nooit over de revindicatie beschikt heeft (bij verkoop op crediet).

* * *

De drie hierboven aangehaalde arresten hebben ten gevolge, dat de verkoopers op afbetaling niets hebben aan het beding van eigendomsvoorbehoud, waarin zij een zekerheid meenden te vinden tegen de eventuele insolventie van den koper, zoo dikwijls zij in samenloop geraken met andere schuldeischers of komen te staan tegenover den curator in het faillissement van den koper.

De rechtspraak van het Hof van Verbreking in zake eigendomsvoorbehoud berust op de gedachte, die men uitgedrukt vindt in de arresten van 9 Febr. 1933 en vooral in de daarop voorafgegane conclusies van Procureur-Generaal Paul Leclercq, dat de schuldeischers mogen vertrouwen, dat de roerende goederen, die zich in het bezit van hun schuldenaar bevinden, deel uitmaken van het pand, waarop zij verhaal kunnen zoeken.

Op welke wettelijke bepaling berust deze stelling?

Artikel 7 van de wet van 16 December 1851 bepaalt, in navolging van artikel 2092 van den Code Civil, dat de schuldenaar met al zijn roerende en onroerende goederen aansprakelijk is voor de nakoming van al zijn verbintenissen (4). Artikel 8 van voormelde wet, waarin is overgenomen artikel 2093 van den Code Civil, verklaart de goederen van den schuldenaar (*les biens du débiteur*) tot gemeenschappelijk pand (*gage commun*) van zijn schuldeischers (5).

De schuldeischers kunnen dus in den regel slechts verhaal zoeken op de goederen, die eigendom zijn van hun schuldenaar, niet op die, welke aan derden toebehooren. Wat de roerende goederen betreft, moet daarbij rekening worden gehouden met artikel 2279 B.W.: alle roerende goederen, welke in het bezit zijn van den schuldenaar, gelden als zijn eigendom tegenover derden. Maar daarvoor is bezit vereischt en houderschap (*detentie*) niet voldoende, zooals Procureur-Generaal Leclercq in zijn conclusies bij de arresten van 9 Februari 1933 terecht opmerkt. Er is slechts houderschap, indien hij, die de zaak in zijn macht heeft, deze niet houdt voor zichzelf als eigenaar, doch voor een ander krachtens zijn rechtsverhouding tot dien ander, die bezitter is (b.v. huurder tegenover verhuurder; bewaarnemer tegenover bewaargever). De schuldeischers kunnen krachtens de artikelen 7 en 8 van de wet van 16 December 1851 in verband met artikel 2279 B.W. verhaal zoeken op de roerende goederen, waarvan hun schuldenaar bezitter is en derhalve, krachtens laatstgenoemd artikel, eigenaar, doch niet op zaken, waarvan hij slechts bloote houder is. Of er nu bezit dan wel detentie is, kunnen zij in den regel niet

waarnemen. Hoe kan ik nagaan, of de auto, waarmee mijn schuldenaar rijdt, hem in eigendom toebehoort dan wel hem verhuurd is door een garagehouder, en of de piano, die hij bespeelt, door hem gekocht of gehuurd is? En men verlieze niet uit het oog, dat bloot houderschap kan bestaan niet alleen krachtens in de wet geregelde overeenkomsten, zooals huurbruikleen en bewaargeving, maar ook krachtens innominaat-contracten, zooals b.v. de overeenkomst, waarbij iemand, tegen vrij gemeubileerd wonen als concierge werkzaam is, of de overeenkomst, waarbij iemand zijn auto den geheelen tijd ter beschikking van een ander stelt om daarmede het taxibedrijf uit te oefenen, tegen een aandeel in de daardoor behaalde winst.

De schuldeischers mogen derhalve niet vertrouwen, dat zij verhaal zullen kunnen zoeken op al de roerende goederen, die hun schuldenaar onder zich heeft, doch slechts op die, welke hij bezit. Of hij ten aanzien van een bepaald roerend goed bezitter dan wel slechts bloote houder is, zal meestal eerst blijken, wanneer men verhaal wil zoeken op dat goed of bij faillissement van den schuldenaar. Indien iemand eigenaar is van een goed, dat een derde houdt, kan hij dit opvorderen bij middel van de revindicatie.

Bij de gewone koopovereenkomst, zooals die in het Burgerlijk Wetboek is geregeld, is de verkooper niet meer eigenaar van de verkochte zaak; immers de koper is door de overeenkomst eigenaar geworden (artikelen 711, 1138 en 1583 B.W.) (7). De verkooper, die niet meer eigenaar is, kan de verkochte zaak, die eigendom geworden is van den koper, niet revindicieren. Dat spreekt vanzelf. Maar allesbehalve vanzelfsprekend is, dat de wetgever aan den verkooper, die niet meer eigenaar is, in een bepaald geval en onder bepaalde voorwaarden niettemin de revindicatie toekent (8). Wij behoeven op deze plaats niet na te gaan, hoe dit juridisch gedrocht uit de geschiedenis kan worden verklaard (9). Het is volkomen begrijpelijk, dat de wetgever, nu hij de revindicatie bij uitzondering toekende aan een niet-eigenaar, deze actie binnen zeer enge grenzen beperkte (artikel 2102, 4° C.C., artikel 5°, lid 5, wet van 16 December 1851). Maar er is geen enkele reden om de normale revindicatie, die aan den eigenaar toekomt, aan dezelfde beperkingen te onderwerpen.

Welnu, krachtens het beding van eigendomsvoorbehoud blijft de verkooper eigenaar van het verkochte goed.

In de arresten van 1933 overweegt het Hof van Verbreking, dat het beding, waarbij partijen overeenkomen den eigendomsovergang uit te stellen, niets ongeoorloofds inhoudt en dat partijen vrij zijn den eigendomsovergang afhankelijk te stellen van het verschijnen van een termijn. Het beding van eigendomsvoorbehoud is dus volkomen geldig, zegt het Hof van Verbreking, doch alleen ten aanzien van partijen, niet ten aanzien van de schuldeischers van den koper, wanneer deze in het bezit van de zaak is gesteld.

Maar waarom zou het beding tegenover deze schuldeischers niet werken?

Reeds lang vóór de inwerkingtreding op 1 October 1936 van de wet van 23 April 1936 tot regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling, werd de geldigheid van het beding van eigendomsvoorbehoud in de Nederlandsche rechtspraak erkend (10), zonder dat daarbij onderscheid gemaakt werd tusschen de werking ten aanzien van de partijen en die tegenover derden; volgens de Nederlandsche rechtspraak mocht de verkoper, die krachtens het beding eigenaar van het verkochte goed gebleven was, dit revendiceeren, ook al kwam hij in samenloop met andere schuldeischers van den kooper en ook uit handen van den curator in diens faillissement.

De Belgische cassatierechter weigert daarentegen aan het beding van eigendomsvoorbehoud werking toe te kennen tegenover de schuldeischers van den kooper, met wie de verkoper in samenloop verkeert, alsmede tegenover den curator in het faillissement van den kooper, en beroept zich daartoe op het voorschrift van artikel 20, 5°, lid 5, van de wet van 16 December 1851. Het staat partijen niet vrij — aldus de redeneering — andere zekerheidsrechten te bedingen, dan die bij de wet van 1851 bepaald, welke wet immers van openbare orde is; de verkoper van een roerende zaak, kan deze nooit revendiceeren, met werking tegenover de overige schuldeischers van den kooper, buiten de enge grenzen bij het aangehaalde artikel getrokken.

Het Hof van Verbreking verliest hierbij uit het oog, dat het bij bedoelde bepaling geregeld recht van revindicatie (reclame-recht) toegekend is aan een verkoper, die niet meer eigenaar is van de zaak; bij hooge uitzondering wordt hier de revindicatie gegeven aan een niet-eigenaar van het opgevorderde goed. Daaruit mag men echter niet afleiden, dat de voor deze zonderlinge en abnormale revindicatie geschreven beperkingen ook zouden gelden voor de vanzelfsprekende revindicatie, toekomende aan den verkoper, die eigenaar is gebleven van het verkochte goed. Neemt men eenmaal met het Hof van Verbreking aan, dat het eigendomsvoorbehoud rechtsgeldig kan worden bedongen, dan moet men ook de gevolgen daarvan aanvaarden, inzonderheid, dat de eigenaar gebleven verkoper, zooals ieder eigenaar, het hem in eigendom toebehoorend goed kan opvorderen met werking tegenover iedereen. Zoolang het eigendomsvoorbehoud werkt, heeft de kooper niet het bezit in den zin van artikel 2279 B.W.; hij houdt de zaak niet als eigenaar, doch slechts als bloote houder krachtens zijn rechtsverhouding tot den verkoper, die nog steeds de eenige eigenaar is. Detentie toch is bezit, dat niet als zoodanig wordt erkend, omdat een bijzondere rechtsverhouding bewezen is (11). Den « animus domini » mag en kan de kooper niet hebben, daar hij zelf met den verkoper is overeengekomen, dat deze eigenaar blijft van de feitelijk in genot geleverde zaak, zoolang de volledige koop-prijs niet voldaan is. Eerst na betaling van den laatsten termijn is hij tot het hebben van den « animus domini » gerechtigd (12).

De gekunstelde constructie in deze van een eigendomsrecht van den verkoper met relatieve werking

— wèl tegenover den kooper, niet tegenover diens schuldeischers en curator — vindt geen steun in de wet. Artikel 20, 5°, lid 5, van de wet van 1851 werd opgesteld ten behoeve van den verkoper niet-eigenaar en geldt geenszins voor den verkoper, die eigenaar gebleven is.

In Nederland werd vroeger tegen de geldigheid van de eigendomsoverdracht van roerende zaken tot zekerheid o.a. aangevoerd, dat deze nietig was, als ontduiking van de bepalingen van dwingend recht, die voorschrijven, dat het verpande voorwerp niet in de macht van den schuldenaar mag blijven. (Artikel 1198 Nederl. B.W.; artikelen 2071 en 2076 Belg. B.W.). In zijn bekende arresten van 1929 (in zake Mr De Haan tegen Heineken's Bierbrouwerij — het zgn. bierbrouwerij-arrest — van 25 Januari 1929, N. J. 1929, 616, W. 11951, en in zake Hakkers tegen Van Tilburg, van 21 Juni 1929, N.J. 1929, 1096, W. 12010), bij welke arresten de geldigheid van de eigendomsoverdracht tot zekerheid werd erkend, antwoordt de Hooge Raad op het hierboven aangehaalde argument: daar wij hier niet te maken hebben met een pandrecht, doch met een eigendomsoverdracht, zijn de bepalingen omtrent het pandrecht niet van toepassing, terwijl de wet nergens dwingt een in de wet niet geregelden vorm van zekerheid op zichzelf als ongeoorloofd te beschouwen.

Zoo zou men op de argumentatie van het Belgische Hof van Verbreking kunnen antwoorden: daar wij hier te maken hebben niet met de revindicatie (reclame) van een verkoper-niet-eigenaar, doch met de revindicatie van een verkoper, die eigenaar gebleven is, missen de bepalingen van de wet van 1851 elke toepassing.

Wij herhalen: de schuldeischers mogen en kunnen niet vertrouwen, dat alle roerende goederen in gebruik van hun schuldenaar, tot diens vermogen behooren en derhalve voor hen verhaalsobjecten opleveren. Niemand twijfelt er aan, dat wanneer een roerend goed verkocht, doch nog niet geleverd is, de schuldeischers van den kooper daarop beslag kunnen leggen onder den verkoper en omgekeerd de schuldeischers van den verkoper op dat voorwerp geen verhaal meer kunnen zoeken, ofschoon de verkoper het nog in zijn macht heeft (13). De verkoper is immers niet meer eigenaar en evenmin bezitter van het verkochte goed; hij houdt het als bloote houder (detentor) voor den kooper, die door de koopovereenkomst eigenaar geworden is van het goed. Bij schenking van roerende goederen, welke niet van hand tot hand is geschied, kunnen de schuldeischers van den begiftigde eveneens beslag leggen op de geschonken goederen, ofschoon deze zich nog in de macht van den schenker bevinden. Ook hier is de schenker slechts houder voor den begiftigde (14). Men zal ons misschien tegenwerpen: bij koop en verkoop is het regel, dat de eigendom door de enkele koopovereenkomst op den kooper overgaat. Dit is volkomen juist bij de gewone koopovereenkomst, maar niet bij den verkoop met eigendomsvoorbehoud, waarvan men de geldigheid nu eenmaal aanvaardt. Naarmate de afbétalingshandel zich meer en meer ontwikkelt tot een

onmisbaar instituut in ons maatschappelijk leven, dringt tot het publiek meer en meer het besef door, dat de houder van een zaak vaak niet eigenaar daarvan is. Concurrente schuldeischers en aspirant-schuldeischers van den koper behooren hiermede rekening te houden. Is het niet volkomen billijk, dat hij, die nuttige, doch betrekkelijk kostbare goederen onder het bereik van minvermogenden brengt, die er anders nooit aan zouden kunnen denken zich die voorwerpen aan te schaffen, zijn eigendomsrecht behoudt, zolang hij niet volledig betaald is, en niet het gevaar loopt dat andere schuldeischers van den verkrijger op die zaken hun verhaal zoeken? Zal het overigens niet dikwijls aan den handelaar op afbetaling te danken zijn, dat de schuldeischers van den koper, nadat deze den koop prijs volledig heeft betaald, onder hun schuldenaar verhaalsobjecten zullen vinden, die anders nooit tot zijn vermogen zouden behoord hebben? Is het niet wenschelijk, dat de naaister, die thuiswerk verricht, een naaimachine kan verkrijgen, de handelsvertegenwoordigers een personenauto, de vrachtrijder een vrachtwagen, de onbemiddelde pianist en muzikleeraar een piano en de arbeider een radiotoestel tot veraangenaming zijner vrije uren? Voor al deze weinig kapitaalkrachtige menschen is de koop op afbetaling een uitkomst. Een andere zekerheid, dan het gekochte voorwerp zelf kunnen zij niet verstrekken. Men kan echter niet verwachten, dat de koper op afbetaling zich zal willen blootstellen aan de mogelijkheid, dat andere schuldeischers van den koper verhaal zullen zoeken op het door hem op crediet geleverde goed, zolang hij de volledige betaling niet ontvangen heeft.

De rechter make den afbetalingshandel niet praktisch onmogelijk door beslissingen, die de vrucht zijn van gewrongen en gekunstelde redeneeringen, waartoe de tekst der wet allerm minst dwingt. Hij geve den eigenaar wat des eigenaars is en den schuldeischers van den niet-eigenaar wat hun toekomt, doch niet eene macht, waardoor zij inbreuk maken op het eigendomsrecht van den eigenaar.

Zeker bestaan er ernstige misbruiken in den afbetalingshandel. Het is dan echter de taak van den wetgever de zich in de praktijk voordoende misstanden door een wettelijke regeling tegen te gaan, zooals buitenlandsche wetgevers het gedaan hebben, inzonderheid de Nederlandsche bij bovengenoemde privaatrechtelijke wet van 23 April 1936 tot regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling, en bij de publiekrechtelijke wet van denzelfden datum, houdende regelen nopens het afbetalingsbedrijf, waarbij strafbaar is gesteld het uitoefenen van het bedrijf van kleinverkoop op afbetaling of van afbetalingscolporteur zonder de vergunning van de Kamer van Koophandel (15).

* * *

Na gewezen te hebben op het geheel tegenovergesteld standpunt, dat België en Nederland ten aanzien van het eigendomsvoorbehoud ingenomen hebben, en op het feit, dat de Belgische jurisprudentie het recht van den verkoper-eigenaar ten opzichte van derden en speciaal ten opzichte van den curator in het faillissement van den koper doodgewoon genegeerd heeft, schrijft Prof. E. Van Dievoet: « Men heeft deze oplossing omkleed met een weelde van dogmatische en dialectische, ook historische argumenten. Toch ligt het waarom niet daar, maar dieper. Anders dan de Nederlandsche heeft de Belgische oplossing het statische boven het dynamische, de zekerheid boven de gerechtigheid, den schuldeischer boven den handelaar verkozen. Liever in het geheel geen koop en verkoop op afbetaling, dan dat in een bepaald geval een derde schuldeischer door een bedrieglijken schijn zou worden benadeeld » (16).

Dat het hoogste Belgischè Gerechtshof aan deze statische oplossing vooralsnog getrouw blijft, bewijst het arrest van 23 Mei 1946. Het zal daarom de taak van den wetgever zijn deze aangelegenheid in handen te nemen en een bevestigende regeling te treffen.

Mr M. VAN LATHEM.

(1) Zie Pas., 1933, I, 103 e.v.; B. J., 1933, 175; vgl. ook noot van L. S. in B. J., 1933, 177 e.v.; R. Van Lennep: De rechtspraak van het Hof van Cassatie en het Afbetalingscontract R. W., 1933, 433 e.v.; L. Bosmans en R. Vandeputte: Het Afbetalingscontract in het Belgisch Recht, 1933; R. Piret, Le Droit au Prix du Vendeur de meubles corporels et ses garanties, 1941, en de bij dezen auteur aangehaalde literatuur.

(2) Een arrest van het Hof van Verbreking van 26 Juli 1872 (Pas. 1872, I, 451) besliste reeds, dat dit beding, waarbij de overgang van den eigendom op den koper tijdelijk wordt opgeschorst, geldig is. De geldigheid van een dergelijk beding werd overigens nooit in twijfel getrokken. Vgl. De Page, IV, nrs 21 en 22, 209 e.v.

(3) Zie R.W., 1947, 935.

(4) ... sur tous ses biens. Vgl. art. 1177 van het Nederlandsch B.W.: alle de roerende en onroerende goederen van den schuldenaar.

(5) Art. 1178 Nederlandsch B.W.: Die goederen strekken tot gemeenschappelijke waarborg van zijne schuldeischers.

(6) Zie Pas., 1933, I, 117, noot I. Vgl. ook De Page, V, nr 1032 e.v.; Kluytskens, Zakenrecht, nr 45 e.v.; Scholten, Zakenrecht, 8ste druk, p. 48 e.v.; R. Dekkers, Bezit en Eigendom, R.W., 1946, 145 e.v.

Over het verschil tusschen detentie en bezit in het Romeinsch recht: G. Cornil, Droit romain, p. 180 e.v.; Van Oven: Leerboek van Romeinsch Privaatrecht, nr 60 e.v.; Hymans: Romeinsch Zakenrecht, p. 58 e.v.

(7) Naar Nederlandsch recht eerst door de levering: art. 639 Ned. B.W.

(8) In Nederland noemt men deze bevoegdheid van den koper: recht van reclame. Zie artt. 1191 Nederlandsch B.W. en 232 Wetboek van Koophandel, en Scholten, Zakenrecht, 8ste druk, p. 397 e.v.

(9) Zie dienaangaande: De Page, IV, nr 218 en VII, nr 209; Scholten, Zakenrecht, p. 397 e.v. Vgl. ook conclusie van Procureur-Generaal Leclercq, Pas. 1933, I, 115 e.v., en deze van Procureur-Generaal Cornil, Pas. 1946, I, 206 e.v.

(10) B.v. reeds bij een arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van 7 Februari 1902, W. 7720.

(11) Zie Scholten, Zakenrecht, 8ste druk, p. 52.

(12) Over de beteekenis, die aan het begrip «animus domini» moet gegeven worden vgl. o.m. Scholten, a.w., p. 42 e.v.; Hymans; a.w., p. 58 e.v.; Van Oven, a.w., p. 60 e.v.; Cornil, a.w., p. 180 e.v.; Dekkers: Bezit en Eigendom, R.W. 1946, 145 e.v.

(13) Vgl. De Page, VI, nr 102, 1°.

(14) Vgl. De Page, VIII, nr 592, D.

(15) Een goede commentaar van het afbetalingscontract naar Nederlandsch recht is die van Mr Chr. Zevenbergen: Het Afbetalingscontract. Tweede druk. 1938.

(16) E. Van Dievoet: Het Burgerlijk Recht in België en Nederland van 1800 tot 1940, p. 275-276.

RECHTSpraak

HOF VAN VERBREKING

1ste Kamer. — 28 November 1946.

Voorzitter: M. Soenens.

Raadshcer-Verslaggever: M. Louveaux.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

I. MIDDELEN TOT VERBREKING. — NIETIGHEID VAN OPENBARE ORDE. — KAN VOOR DE EERSTE MAAL VOOR HET HOF VAN VERBREKING AANGEVOERD WORDEN. — OVEREENKOMST OMTRENT EEN NOG NIET OPENGEVALLEN NALATENSCHAP.

II. ERFREGELING DER KLEINE NALATENSCHAPPEN. — WET VAN 16 MEI 1900, ART. 4. — RECHT VAN OVERNEMING. — AFSTANDDOENING VAN DIT RECHT. — PACT VOOR NEGEN JAAR.

I. *Een nietigheid van openbare orde kan voor de eerste maal voor het Hof van Verbreking aangevoerd worden. De nietigheid van een overeenkomst omtrent een nog niet opengevallen nalatenschap is van openbare orde.*

II. *Het recht van overneming, geregeld in art. 4 van de wet van 16 Mei 1900 betreffende de erfregeling der kleine nalatenschappen, ontstaat op den dag van het overlijden van den eerst stervenden echtgenoot zoowel in hoofde van den in gemeenschap zijnden echtgenoot als in hoofde van de erfgenamen in rechtstreeksche linie. Vanaf het overlijden van den eerststervenden echtgenoot kunnen partijen, die over elk bestanddeel van de nalatenschap een onverdeeld recht van eigendom hebben, een overeenkomst betreffende dit recht van overneming sluiten. Afstanddoening van het recht van overneming kan afgeleid worden uit de elementen der zaak; zij is aan geen enkelen sacramenteelen vorm onderworpen. Uit het toestaan van een pacht voor negen jaar kan de stilzwijgende afstand door de pachters van het recht tot overneming van de ouderlijke landbouwexploitatie worden afgeleid.*

Gelet op het vonnis op 14 Januari 1944 gewezen door den Vrederechter van het kanton Sinte-Maria-Horebeke;

Over het eerste middel: schending van artikelen 6, 718, 791, 1130 en inzonderheid 1130, alinea 2, van het Burgerlijk Wetboek; 4, en inzonderheid 4, alinea's 1 en 3 van de wet van 16 Mei 1900 tot wijziging van de erfregeling van de kleine nalatenschappen, doordat het bestreden vonnis beslist heeft dat, alhoewel de aanleggers in verbreking de meerderheid der belangen vertegenwoordigden, niet overeenkomstig artikel 4 van gezegde wet van 16 Mei 1900, het recht konden uitoefenen tot overneming van het huis en den grond afhangende van de nalatenschappen van hun vader en moeder, onderscheidenlijk overleden op 17 Februari 1942 en 17 April 1943, en dat de voorkeur moest gegeven worden aan de verweerders in verbreking, onder voorwendsel, dat de aanleggers in verbreking, aan het uitoefenen van het recht tot overneming zouden verzaakt hebben, door op 4 Augustus 1942 de betwiste goederen voor een termijn van negen jaar te

verpachten aan de verweerders; dat de wet van 16 Mei 1900 voor doel heeft te beletten, dat de kleine eigendommen worden in stukken getrokken door de verkaveling of uit de handen der familiën gaan door verkoop; dat indien de overname moest toegestaan worden ten voordeele van de partijen welke het erf niet bewonen, zulke beslissing: 1° het doel niet zou bereiken, dat de wet van 1900 beoogt; 2° niet zou overeenkomen met hetgeen partijen zonder den minsten twijfel hebben gewild; dat door hun onverdeeld goed te verpachten tot in 1952, de verpachtende erfgenamen zich vrijwillig in de onmogelijkheid gesteld hebben nog voor lange jaren hun erf zelf te bewonen of te gebruiken, dat de overname toestaan aan de aanleggers in verbreking als uitwerksel zou hebben dat deze, die overnemen om zelf te bewonen en uit te baten, juist dezen zouden zijn, die er nog meer dan acht jaar lang niet over kunnen beschikken; dat er bij de verpachting bedongen werd, dat bij het overlijden der moeder of gelijk wie der verpachters aan de pachtovereenkomst geen einde zou gesteld worden voor het verstrijken der negen jaar, tenzij met toestemming der pachters; dat verscheidene der aanleggers heden een eigen woning betrekken en allen een beroep uitoefenen, dat geen verband houdt met het landbouwbedrijf tot hetwelk het kwestieus erf beschikt is, dan wanneer de aanleggers in verbreking op 4 Augustus 1942 niet geldig zouden kunnen verzaken aan de uitoefening van het recht tot overneming, mits op dien datum de nalatenschap van hun moeder niet opengevallen was (artikel 718 van het Burgerlijk Wetboek) en de rechter over de feiten door het tegenovergestelde te beslissen, uitwerksel heeft gegeven aan een beweerd beding betreffende een toekomstige erfenis, beding, dat verboden is door de bepalingen van openbare orde van artikelen 6, 791 en 1130 van het Burgerlijk Wetboek, en, bijgevolg, artikel 4 van de wet van 16 Mei 1900 heeft geschonden; en dan wanneer voor het overige geen enkel der door den rechter over de feiten verschillende ingeroepen elementen de aanleggers in verbreking kon beletten gezamenlijk als titularissen van de meerderheid der belangen het recht tot overneming uit te oefenen (schending van artikel 4 van de wet van 16 Mei 1900);

Overwegende, dat uit het bestreden vonnis blijkt, dat het, uitspraak doende over het verzoekschrift van verweerders in verbreking, aan dezen het recht heeft toegekend om de betwiste goederen over te nemen overeenkomstig de bepalingen van artikel 4 van de wet van 16 Mei 1900; dat het vonnis, om zijn beslissing te rechtvaardigen namelijk inroept, dat de huur, welke hun na het overlijden van den vader, door hun thans overleden moeder en de aanleggers in verbreking werd toegestaan vanwege deze laatsten, de verzaking behelsde aan het recht tot overneming;

Overwegende, dat het middel staande houdt dat in alle geval, dergelijke verzaking, gedaan vóór het overlijden van de moeder, geen gevolg kan hebben,

voor zoover ze een beding uitmaakt omtrent een nalatenschap, die nog niet is opengefallen, wat verboden is bij artikel 1130, alinea 2 van het Burgerlijk Wetboek;

Over den grond van niet-ontvankelijkheid door de verweerders hieruit afgeleid, dat het middel nieuw is;

Overwegende dat, noch uit het bestreden vonnis, noch uit de overgelegde stukken, blijkt dat die bewering aan den rechter over de feiten werd voorgelegd; dat nochtans, vermits omtrent nalatenschappen welke niet opengefallen zijn, het middel van openbare orde is en voor de eerste maal voor het Hof van Verbreking kan aangevoerd worden;

Overwegende, dat de goederen waarvan de verweerders in verbreking de overneming gekregen hebben, niet afhingen van de nalatenschap van hun moeder, die nog in leven was op het oogenblik waarop de huur hun werd toegestaan, doch van de nalatenschap van den vader, vooroverleden, en van het aandeel van de moeder, in de gemeenschap, welke bestaan heeft tusschen haar en den de cujus; dat vanaf het overlijden van den vader, de partijen over elk bestanddeel van de nalatenschap een onverdeeld recht van mede-eigendom hadden, dat het voorwerp kon zijn van een overeenkomst; dat op dien datum, de aanleggers in verbreking, voor hun aandeel geldig konden verzaken aan het recht tot overneming van artikel 4 van de wet van 16 Mei 1900, gezegd recht tot overneming anderzijds, volgens het stelsel der wet, verkregen zijnde voor elk der erfgenamen in rechtstreeksche linie; dat de wetgever voor doel heeft zekere goederen, zoowel van de nalatenschap als van de gemeenschap te onttrekken aan de veiling en aan de gevolgen van een gedwongen verdeling; dat daaruit volgt, dat het recht tot overneming, waarover het gaat in het hiervoren vermelde artikel 4, ontstaat in hoofde van den in gemeenschap zijnden echtgenoot en van de erfgenamen op den dag van het overlijden van den eerststervenden echtgenoot;

Overwegende, dat de rechter over de feiten — rekening houdende met de elementen der zaak en de huurovereenkomst interpreteerende, aan de verweerders voor negen jaar toegestaan na het overlijden van den vader — zonder de in het middel aangeduide bepalingen te schenden, heeft kunnen beslissen, dat er vanwege de aanleggers aan het recht tot overneming werd verzaakt, recht, dat zij aan de verweerders hadden afgestaan;

Dat het middel noch in feite noch in rechte opgaat;

Over het tweede middel: schending van artikel 4, en inzonderheid 4, alinea's 1 en 3 van de wet van 16 Mei 1900 tot wijziging en voor zooveel als noodig van artikelen 79 der Grondwet, 893, 894, 895, 931, 967, 969, 970, 971, 976, 981, 982, 983, 985, 988, 989, 999, 1076 van het Burgerlijk Wetboek, gezegde artikelen 971 en 976 gewijzigd door het eenig artikel van de wet van 25 Ventôse jaar II en van de artikelen 194, 971, 972, 974, 975 en 980 van het Burgerlijk Wetboek en tot afshaffing van artikel 977 van hetzelfde Wetboek van het eenig artikel van gezegde wet van 16 December 1922, doordat het

bestreden vonnis beslist heeft, steunende op de pachtovereenkomst van 4 Augustus 1942, dat de verweerders in verbreking het recht hadden tot overneming van de betwiste goederen, afhangende van de nalatenschap, uit te oefenen bij voorkeur op de aanleggers in verbreking onder voorwendsel, dat noch het bestaan van een voorkeur, noch de verzaking aan het recht tot overname aan eenige sacramenteele vormen onderworpen zijn, dan wanneer luidens artikel 4 van de wet van 16 Mei 1900, wanneer verscheidene belanghebbenden het recht tot overneming willen uitoefenen, de voorkeur gegeven wordt aan dengenen aangewezen door den de cujus, zoo niet beslist de meerderheid der belangen en dan wanneer de aanwijzing, door den de cujus van den erfgenaam aan wien de voorkeur toekomt, slechts kan gedaan worden in de gewone vormen van de schenkingen en de testamenten;

Overwegende, dat het bestreden vonnis zijn beslissing steunt op het doel van de wet van 16 Mei 1900, op de elementen der zaak en op de huur in 1942 aan de verweerders toegestaan voor een duur van negen jaar; dat het daaruit afleidt dat die lange termijn voor de aanleggers medebracht de onmogelijkheid het bedrijf over te nemen en hun wil het recht tot overneming niet uit te oefenen;

Dat, aldus, het bestreden vonnis het recht tot overneming van de goederen aan de verweerders heeft toegekend op grond van de verzaking vanwege de aanleggers;

dat die verzaking kon afgeleid worden uit de elementen der zaak en aan geen enkelen sacramenteele vorm onderworpen was;

dat dit middel in feite niet opgaat;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggers tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank.

HOF VAN VERBREKING

1ste Kamer. — 28 November 1946.

Voorzitter-Verslaggever: M. Soenens.
Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

ERFREGELING DER KLEINE NALATENSCHAPPEN. — WET VAN 16 MEI 1900. — AANWIJZING DOOR DEN DE CUJUS VAN DEN ERFGENAAM DIE HET RECHT TOT OVERNEMING BIJ VOORKEUR ZAL UITOEFENEN. — VEREISCHE VAN EEN GESCHRIFT.

De aanwijzing door den de cujus van den erfgenaam, die krachtens alinea 3 van art. 4 der wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling der kleine nalatenschappen bij voorkeur het recht tot overneming zal mogen uitoefenen, moet noodzakelijk door geschrift geschieden. Deze aanwijzing is, evenals een testament, een akte van uitersten wil, die slechts bij het overlijden van den de cujus uitwerking kan hebben en door hem tot op dat oogenblik kan worden herroepen. Het vaststellen bij geschrift van dergelijke beschikkingen behoort tot hun wezen zelf.

Het Hof,

Gelet op het bestreden vonnis, op 6 Juli 1944 gewezen door den heer Vrederechter van het kanton Puurs;

Over het eenig middel: schending van artikel 4, meer bepaald alinea 3 van de wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling der kleine nalatenschappen, en artikel 97 van de Grondwet, doordat, bij het bestreden vonnis de rechter ten gronde, uitspraak doende over den eisch waarbij eischer tot verbreking aanspraak maakt op de overname van zekere onroerende en roerende goederen, welke onder toepassing vielen van de wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling der kleine nalatenschappen, en zijn aanvraag steunde op het feit, dat hij stilzwijgend aangeduid geweest was door zijn overlevende moeder om, bij voorkeur, het recht op overname uit te oefenen, en daartoe bepaalde feiten inriep;

Beslist heeft, dat de eisch van eischer niet grond was, om reden dat eischer niet bij wijze van geschrift bewijzen kon, dat hij door zijn moeder aangewezen werd, en dat «een geschrift de eenige wijze is om den overnemer aan te duiden zonder mogelijke betwisting», wanneer artikel 4 van de wet van 16 Mei 1900 geenszins bepaalt, dat de aanwijzing, door den overlevenden echtgenoot, van dien erfgenaam, die de voorkeur zal genieten om het recht op overname uit te oefenen, schriftelijk moet gedaan worden, en wanneer, bij gevolg, de stilzwijgende aanwijzing, die door vermoedens kan bewezen worden, door de wet geenszins uitgesloten werd;

Overwegende, dat de rechter over den grond terecht beslist heeft, dat in het bij alinea 3 van artikel 4 der wet d.d. 16 Mei 1900 voorzien geval, de aanduiding door de cujus van den belanghebbende die geroepen wordt om gebruik te maken van het recht tot overneming, noodzakelijk door geschrift moest geschieden;

Overwegende, dat uit de voorbereidende werken van de wet klaar blijkt, dat dit wel de wil geweest is van de opstellers ervan;

Dat, anderzijds, de vermelding van deze voorwaarde in den tekst overbodig zou geweest zijn;

Dat, inderdaad, de aanduiding, waarover het gaat, evenals een testament, een akte van uitersten wil, een beschikking met het oog op het overlijden is, akte of beschikking, welke slechts uitwerking kan hebben bij het overlijden van den de cujus, en welke deze laatste tot op dat oogenblik vrij is te herroepen;

Dat het vaststellen bij geschrift van dergelijke beschikkingen tot het wezen zelf dezer behoort;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt den aanlegger tot de kosten en tot een enkele vergoeding van 150 frank jegens de verweerders.

NOOT.: In de wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling der kleine nalatenschappen wordt nergens bepaald op welke wijze de erfgenaam, die bij voorkeur het recht tot overneming zal mogen uitoefenen, door den de cujus moet worden aangewezen. Over deze vraag was de rechtspraak en de rechtsleer dan ook verdeeld. Zie o.m. Vrederegerecht Harelbeke, 11 Mei 1943, Tijdschrift voor Notarissen, 1943, 131 met noot van J. Van de Vorst; Hof van Verbreking, 6 December 1945, Tijdschrift voor Notarissen, 1946, 39 met noot van J.

Van de Vorst; Kluyskens: Erfenissen, 3de druk, p. 102; R. Rens: Kanttekeningen bij de arresten van het Verbrekingshof dd. 28 November 1946 betreffende de erfregeling van de kleine nalatenschappen. Tijdschrift voor Notarissen, 1947, 34-37.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

Kortgeding. — 25 Juni 1946.

Voorzitter: M. Reard.

Pleiters: Mrs J. Clynmans en Damiaens.

BUITENGEWONE BELASTINGEN. — WET VAN 16 OCTOBER 1945. — BEVOEGDHEID VAN DEN RECHTER IN KORTGEDING. — BECORDEELING VAN HET GEVAAR VOOR DE RECHTEN DER SCHATKIST.

De voorzitter in kortgeding moet, krachtens art. 14 der wet van 16 October 1945 op de buitengewone belastingen, alleen onderzoeken of in den stand van de zaak de rechten der schatkist in gevaar zijn.

Wanneer het vermogen van den persoon, die verzet doet tegen de taxatie ten bewarenden titel van het Beheer van Financiën inbewaringgesteld is, krachtens de Besluitwet van 13 Januari 1945, kan niet staande gehouden worden, dat de rechten der Schatkist in gevaar zijn.

J. Bodvin t./ Belgischen Staat.

Overwegende dat het verzet regelmatig en tijdig ingediend werd; dat het dienvolgens ontvankelijk is;

Overwegende, dat de aanvoeringen van verweerder op verzet ter zake niet overweegbaar zijn daar zij den grond der zaak raken;

Overwegende, dat door den rechter in kortgeding alleenlijk dient onderzocht te worden of, in den huidigen staat der zaak, de rechten der Schatkist in gevaar zijn (al. 1 van artikel 14 der wet van 16 October 1945);

Overwegende, dat in casu gansch het vermogen van den verzetter onder sekwestre geplaatst is krachtens de Besluit-wet van 17 Januari 1945; dat de Dienst der Sekwesters gelast is met de bewaking en met het beheer van de goederen en van de belangen onder sekwestre gesteld;

Overwegende, dat verweerder op verzet weliswaar opwerpt dat de sekwestre op ieder oogenblik geheven kan worden;

Overwegende, dat niettegenstaande, zoolang deze gebeurlijkheid zich niet voordoet, niet kan staande gehouden worden, dat de rechten der Schatkist in gevaar zijn (Kortgeding Brussel, 8 Maart 1946, J. T., blz. 184; Charleroi, 10 April 1946, J.T., blz. 243);

Gezien artikelen 2, 30 tot 37 en 55 tot 69 der wet van 15 Juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 Juli 1939;

Om deze redenen:

W. P. Reard, voorzitter der Rechtbank, zetelend in kortgeding, uitspraak doende in openbare zitting;

Verklaren het verzet ontvankelijk en gegrond;

Zeggen voor recht dat gelet op de onder sekwestre stelling van het vermogen van den verzetter, de rechten der Schatkist niet in gevaar zijn;

Dienvolgens bevelen, dat alle uitvoeringsmiddelen en onder meer het dwangbevel van 1 April 1944 en de vordering van den conservatoiren aanslag van denzelfden datum en betrekkelijk de aanbataling van 1.608.000 fr., als speciale belasting op de winsten voortvloeiend uit de leveringen en prestaties aan den vijand, zullen geschorst zijn tot op het oogenblik van de heffing van den sekwester, oogenblik waarop de zaak gebeurlijk terug voor ons gebracht zal dienen te worden;

Kosten voorbehouden.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT

14 Februari 1947.

Voorzitter : M. Bevernaege.

Rechters : MM. Maes en De Brouwere.

O. M. : M. Elie.

Pleiters : Mrs Matthys, Kikx, Ronse, Van Impe, De Saegher, De Vliegheer, De Cnyf, De Gezelle, Lampaert, Merchiers, Dobbelaere, Blanchaert, Goossens, Claus, Van Assche, Duchêne, Delwiche, Vermast, De Rycke, Smetryns, De Meester, Bove, Van Schoote, Verstrynghe, Caluwaert, Dauwe, Van Audenhaege, Deldycke, De Vos.

I. BEVOEGDHEID IN STRAFZAKEN. — SAMENVOEGING WEGENS VERKNOCHTHEID. — BEVOEGDHEID RATIONE LOCI.

II. RECHTERLIJKE INRICHTING. — SAMENSTELLING DER CORRECTIONEELE RECHTBANK. — RECHTER DIE DE BESLISSING VAN VERWIJZING VAN DE RAADKAMER ONDERTEEKENDE KAN GELDIG DEEL UITMAKEN VAN DE CORRECTIONEELE RECHTBANK.

III. RECHTERLIJKE INRICHTING. — BERICHT VAN DEN GRIFFIER DER RAADKAMER BIJ AANGETEKENEND SCHRIJVEN AAN DEN VERDACHTE. — VERPLICHTE MEDEDEELINGEN.

IV. STRAFRECHT. — ART. 240 S.W.B. — TOEPASSELIJK OP ALLE PERSONEN MET EEN OPENBAREN DIENST BELAST. — VERSCHIL VAN ART. 240 MET ART. 491 S. W. B. — BEWIJS VAN DE BEROKKENDE SCHADE NIET VEREISCHT.

V. STRAFRECHT. — POGING TOT AFFERSING. — STRAFBAAR OOK NA CORRECTIONALISATIE.

VI. STRAFVORDERING. — VERJARING VAN DE BURGERLIJKE VORDERING VOLGENDE UIT EEN MISDRIJF. — STUITING DER VERJARING.

I. *De correctioneele rechtbank, die over de feiten beslist, is bevoegd om over de noodzakelijkheid tot samenvoeging wegens verknochtheid oppermachtig te oordeelen. Inbreuk op de regels omtrent de bevoegdheid ratione loci is toegelaten, wanneer de samenhang tusschen verschillende misdrijven de voeging dezer zaken noodzakelijk maakt.*

II. *Is geldig samengesteld — bij gebrek aan het bestaan van een stellig verbod in de wet — de correctioneele rechtbank, waarvan een rechter deel uitmaakt, die het bevelschrift onderteekende, waarbij de Raadkamer den verdachte naar de correctioneele rechtbank verwees. De onverenigbaarheid, bepaald bij art. 95 der wet van 18 Juni 1896 op de rechterlijke inrichting geldt slechts ten aanzien van de samenstelling der assisenhoven.*

III. *Het bericht, dat door den griffier van de Raadkamer bij aangeteekend schrijven aan den verdachte moet gezonden worden, moet slechts dag, uur en plaats vermelden, waarop de voorzitter van de Raad-*

kamer zal beslissen over de verwijzing naar de correctioneele rechtbank. Andere mededeelingen, die in dit bericht voorkomen, zijn niet noodzakelijk en ook niet bindend.

IV. *Art. 240 S. W. B. betreffende de verduisteringen gepleegd door openbare ambtenaren, is toepasselijk op alle personen, die met een openbaren dienst belast zijn, ongeacht de omstandigheid, dat zij geen eed hebben afgelegd en slechts krachtens een gewoon bediendencontract werden verplicht.*

Het is geen vereischte van art. 240 S. W. B. — in tegenstelling met art. 491 S. W. B. — dat de aan de eigenaars, bezitters of houders van de verduisterde voorwerpen berokkende schade moet bewezen worden.

V. *De gecorrectionaliseerde poging tot affersing blijft, bij afwezigheid van een uitdrukkelijken tekst, niettemin strafbaar omdat zij door de correctionalisatie niet in een poging tot wanbedrijf wordt veranderd. De toepassing van verzachtende omstandigheden ontnemt aan het misdrijf geen enkele zijner bestanddeelen en heeft slechts gevolgen ten aanzien van de bevoegdheid en de zwaarte der straf.*

VI. *De publieke vordering en de burgerlijke vordering, volgende uit een misdrijf, verjaren na verloop van denzelfden duur. De daden, die de verjaring van de publieke vordering stuiten, stuiten insgelijks de verjaring van de burgerlijke vordering.*

O. M. t/ Van den Steen en Cs.

Overwegende dat de betichte Van den Steen Maurice, bij besluitschrift dd. 28-1-47 opwerpt dat de Correctioneele Rechtbank van Gent onbevoegd zou zijn ratione loci om kennis te nemen van de feiten ten zijnen laste gelegd, omdat deze feiten gepleegd werden te Pollare alwaar hij woonachtig is, en daarenboven zijn dagvaarding geen enkele andere betichte vernoemt die voor hetzelfde feit zou terecht staan;

Overwegende echter dat de Heer Procureur des Konings in zijn vordering dd. 8 Juli 1946 bij dewelke hij de verwijzing van Van Den Steen Maurice vorderde naar de Correctioneele Rechtbank te Gent, aangestipt heeft dat de « telastlegging samenhangend was met gelijkaardige misdrijven die elders werden omschreven en gelijktijdig behandeld werden »;

Overwegende dat de rechten der verdediging dus méér dan noodig geëerbiedigd zijn geworden;

Overwegende immers dat de feiten te Pollare in dezelfde omstandigheden, hetzelfde tijdperk werden gepleegd als de andere misdrijven ter zake, en dat het dadelijk voorkomt dat deze feiten hun voleinding zouden vinden aan dezelfde Provinciale Directie, dat wil zeggen eveneens te Gent;

Overwegende anderzijds dat de correctioneele Rechtbank die over den grond van de zaak beslist, heer en meester is om te oordeelen over de noodzakelijkheid tot samenvoegen wegens onplitsbaarheid of connexiteit. (Rép. Prat. V^o Compétence en mat. Répr. n° 30 en volgende, 36, 37 en 39);

Overwegende dat alhoewel zekere feiten ter zake de bevoegdheid ratione loci dezer Rechtbank te boven gaan, de onplitsbaarheid en samenhang tusschen al de feiten het noodig maken ze samen te voegen opdat over al deze misdrijven door één enkel vonnis zou worden recht gesproken.

.....

Overwegende dat de betichte Arys Cecilia in haar besluiten van 28-1-47 ten onrechte beweert dat deze Rechtbank niet op geldige wijze zou samengesteld zijn wegens het feit dat één lid ervan het bevelschrift zou ondertekend hebben waardoor de Raadkamer de verdachten verwees naar de Correctionele Rechtbank;

Overwegende immers, dat indien weliswaar dergelijke onverenigbaarheid voorzien wordt in artikel 95 der Wet van 18 Juni 1869 betreffende de Rechterlijke organisatie, dit artikel echter speciaal de samenstelling betreft der Assisenhoven en niet door enkele afleiding kan toegepast worden op de samenstelling der Boetstraffelijke Rechtbanken;

Dat aldus bij gebrek aan het bestaan van een stellig verbod in de wet, een magistraat die de beslissing van de raadkamer heeft ondertekend, geldig deel uitmaakt van de Correctionele Rechtbank naar dewelke de zaak verwezen wordt (cfr. Verbr. 5 April 1880, Pas. 110);

Overwegende dat betichte De Smet Leopold bij besluitschrift dd. 27-1-47 opwerpt dat hij niet kon verzonden worden naar de Correctionele Rechtbank wegens andere betichtingen dan deze waarover uitdrukkelijk melding was gemaakt in de oproeping die hij ontving om voor de Raadkamer te verschijnen;

Overwegende dat het bericht door den Griffier der raadkamer bij aangeteekend schrijven aan den betichte gestuurd, enkel melding dient te maken van dag, uur en plaats waarop de voorzitter van de Raadkamer zal beslissen over de verwijzing naar de Correctionele Rechtbank (Wet van 25 Okt. 1919 en verlengd door W. van 8 Aug. 1928 op de Rechterlijke Organisatie, paragraaf XV);

Overwegende bijgevolg dat de overige meldingen in bewust bericht voorkomende, niet noodzakelijk zijn en ook niet bindend;

Overwegende dat sommige der betichten aangehaald hebben dat onder andere art. 240 S.W.B. niet op hen toepasselijk zou zijn, omdat zij geen publieke ambtenaren zijn geweest, geen eed hebben afgelegd, doch slechts tijdelijke bedienden waren, onder de banden van een eenvoudig bediendencontract;

Maar overwegende dat uitdrukkelijk in de wet wordt bepaald dat het toepasselijk is op alle personen die met een openbaren dienst zijn belast; dat uit het onderzoek is gebleken dat die betichten wel degelijk met een openbaren dienst waren gelast; dat zij trouwens onder meer op de bescheiden hun handteekening lieten voorafgaan met de woorden « de burgemeester of zijn afgevaardigde »;

Overwegende dat betichte Gaublonne Paul in zijn besluitschrift van 28 Januari 1947 opwerpt dat de betichting C niet in zijnen hoofde te weerhouden is daar hij geen beloften, aanbiedingen, giften of geschenken heeft ontvangen;

Overwegende dat hij weliswaar blijkbaar geen geschenken of giften heeft ontvangen doch dat de beloften voor de toekomst ondervestaan werden zooals betichte Van Ronse zelf het tijdens het

onderzoek in zake Gaublonne aan den Heer Onderzoeksrechter heeft verklaard;

Overwegende dat zelfde betichte daarenboven opwerpt dat de betichting A in zijnen hoofde niet te weerhouden is omdat het niet zou bewezen zijn dat aan de eigenaars, bezitters of houders van het verduisterde voorwerp een veroorzaakte of mogelijke schade zou berokkend zijn; maar overwegende dat indien zulks mogelijk een onontbeerlijke voorwaarde is tot het bestaan van het misdrijf voorzien door art. 491 van het S.W.B., zulks nochtans niet het geval is bij artikel 240 S.W.B.;

Overwegende dat betichte Arys Cecilia opwerpt dat de poging tot afpersing niet strafbaar zou zijn wanneer deze misdaad gecorrectionaliseerd is, dit bij gebrek aan een uitdrukkelijken tekst die de poging van deze gecorrectionaliseerde misdaad bestraft; maar overwegende dat deze poging zelfs strafbaar blijft na correctionalisatie der misdaad (Zie Braas, *Traité Élémentaire de Droit Pénal*, blz. 101; Luik, 10 Juli 1884, Pas. 1884, 2, 376) omdat het zodoende geen poging tot wanbedrijf is geworden en strafbaar is zelfs in afwezigheid van een bepaalden tekst (P. B. : V° Tentative en matière pénale, n° 408); dat de toepassing van verzachtende omstandigheden immers het misdrijf van geen een zijner bestanddeelen ontdoet, doch zich enkel beperkt tot het bepalen van de bevoegdheid, en vervolgens tot een vermindering der straf. (P. B. V° *Circonstances atténuantes* N° 136, Nota 1, Verbr. 18 Juli 1881);

Betreffende de eisch van de Burgerlijke partij :

Overwegende dat de burgerlijke partij zich op geldige wijze heeft aangesteld, dat hare vragen tot schadevergoeding voldoende bepaald zijn;

Overwegende dat wat betreft de vraag tot zedelijke schadevergoeding de burgerlijke partij het bewijs niet heeft geleverd dat zij door de daden der betichten een dergelijke schade heeft geleden;

Overwegende dat wat de materiele schade betreft het bedrag ervan niet kan bepaald worden door het getal zegels of bescheiden dat zou verdwenen zijn, omdat het niet altijd bewezen is dat de betichte schuldig is aan de verduistering van alle verdwenen zegels; dat het ook meermalen voorkomt dat de betichte de door hem verduisterde zegels niet heeft kunnen overmaken, of verkoopen, bij voorbeeld omdat de geldigheidsperiode ervan reeds verstreken was voordat hij de gelegenheid had gevonden ze aan den man te brengen; dat vele zegels inderdaad zoo bleven liggen en zelfs teruggevonden zijn, of verbrand werden, zonder dat de burgerlijke partij daarvoor een schade had opgelopen zooals zij vraagt; overwegende ook, dat zoo de burgerlijke partij een bedrag vooruitzet van de schade die zij heden lijden zou voor elke zegel, deze schade per zegel echter veranderbaar is volgens de jaren en ook volgens de perioden;

Overwegende dat in die omstandigheden de schade berokkend aan de Burgerlijke partij ex aequo et bono vastgesteld werd zooals hieronder bepaald;

Overwegende dat de betichten genietende van de amnestie niettemin de schade moeten vergoeden

die veroorzaakt werd door de feiten waarover amnestie;

Overwegende dat de betichte Boeckaert Gaston in zijn besluitschrift d.d. 27 Januari 1947 ten onrechte opwerpt dat de burgerlijke eisch voor feiten die meer dan 3 jaren geleden gebeurd zijn, verjaard zijn;

Overwegende immers dat de duur van de verjaring op strafrechterlijk gebied en deze op burgerlijk gebied aan elkander verbonden zijn en dat de akten die de verjaring op strafrechterlijk gebied onderbreken, ook de verjaring op burgerlijk gebied stuiten (Van Zele, Manuel de la partie civile n° 323; Wet van 17 April 1878, art. 25; Cass. 19 April 1928, Pas. 133);

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Veroordeelt...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

2de Kamer B. — 6 Maart 1947.

Voorzitter : M. Antierens.

Rechters : M.M. De Decker en Gautier.

Referendaris : M. Lonnevillle.

Pleiters : Mrs Dervaux en Vincent.

VERKEER. — OPENBAAR PLEIN. — EINDE VAN DE VOORSTEKINGSBEWEGING. — OORZAKELIJK VERBAND TUSSEN OVERTREDING EN AANRIJDING.

Is geen openbaar plein de plaats, waar het verkeer door verhoogde wandelwegen en vluchtheuvels gekanaliseerd is in rijwegen van ongeveer dezelfde breedte als de daarop uitlopende zijwegen.

Een voorstekingsbeweging is slechts geëindigd wanneer de voorsteker zijn reglementaire plaats heeft ingenomen.

De overtreding van het verkeersreglement vermindert de aansprakelijkheid niet van diengenen die de grootste overtreding begaat, wanneer er tusschen de eerste overtreding en de aanrijding geen oorzakelijk verband bestaat.

De Craen t/Van den Broeck.

Overwegende, dat de rechtsvordering tot vergoeding der schade strekt die aan aanlegger veroorzaakt werd door een verkeersongeval dat den 25 Februari 1946 op de Meiserplaats, alhier, voorviel en waar de schuld van aan verweerder wordt toegeschreven;

Overwegende, dat aanlegger met zijne lichte vrachtauto den steenweg op Leuven in de richting der stad volgde, toen zijn voertuig aangereden werd door verweerdere vrachtauto die uit de Ernest Cambierlaan kwam en den steenweg overstak om de Auguste Reyserslaan op te rijden;

Overwegende, dat de Meiserplaats geen openbaar plein is, daar het verkeer er door verhoogde wandelwegen en vluchtheuvels gekanaliseerd is in rijwegen van ongeveer dezelfde breedte als de daarop uitlopende rijwegen;

Overwegende, dat verweerdere aangestelde verplicht was den doorgang vrij te laten voor aanlegger

die over den hoofdweg reed (artikel 54 van het algemeen reglement op de verkeerspolitie);

Overwegende, dat verweerder te vergeefs de schuld van het ongeval op aanlegger tracht te schuiven door op te werpen dat deze een trolleybus voorbijreed en zodoende artikel 36 van het algemeen reglement overtrad, waar het verbiedt voorbij te steken en in omstandigheden waarin eenig gevaar voor ongevallen bestaat, en op splitsingen, aansluitingen en kruisingen;

Overwegende, dat, kan men niet vaststellen waar aanlegger de voorstekingsbeweging aanging uit de verklaringen van getuige Dumoulin blijkt dat ze niet geëindigd was toen de aanrijding gebeurde;

Dat een voorstekingsbeweging slechts geëindigd is wanneer de voorsteker zijn reglementaire plaats heeft ingenomen;

Overwegende, dat het nochtans niet volstaat dat een ongeval bij het voorbijsteken gebeurt, om te beslissen dat het door het voorbijsteken gebeurd is;

Dat men een weggebruiker niet kan verwijten voorbijgestoken te hebben in omstandigheden waarin gevaar voor ongevallen bestond, wanneer blijkt dat het hem redelijkerwijze niet mogelijk was dit gevaar te voorzien;

Dat het toch vanzelf spreekt dat aanlegger niet kon voorzien dat verweerdere aangestelde zijn verplichting om den doorgang vrij te laten aan de trolleybus niet ging nakomen;

Overwegende, dat de overtreding van het verbod om voorbij te steken aan kruispunten, splitsingen en aansluitingen aanleggers verantwoordelijkheid niet voor gevolg kan hebben;

Dat er tusschen de overtreding en de aanrijding geen oorzakelijk verband bestaat;

Dat de aanrijding onmogelijk was, liet verweerdere aangestelde den doorgang vrij aan de trolleybus zooals hij ertoe verplicht was;

Overwegende, dat aanlegger evenmin verantwoordelijk dient gesteld op grond van artikel 121 van het algemeen reglement, welk den bestuurder verbiedt op zijn zitting meer personen toe te laten dan het aantal waarvoor zij gemaakt is;

Dat hoegenaamd niets erop wijst dat er een oorzakelijk verband bestaat tusschen deze overtreding en de kwestieuze aanrijding;

Overwegende, dat uit de beweegredenen die voorafgaan voortvloeit, dat de oorzaak van het ongeval uitsluitend aan verweerdere aangestelde te wijten is;

Overwegende, wat de schade betreft, dat er geen betwisting bestaat omtrent het bedrag, groot 7.750 frank;

Dat het aan te nemen is dat de schade aan de vervoerde koopwaar 1.500 frank bedraagt;

Om deze redenen :

Na vastgesteld te hebben dat de artikelen 4, 34 en 41 van de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken in acht genomen werden, alle andere, verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, veroordeelt de rechtbank verweerder tot een schadeloosstelling groot 9.250 frank met de gerechtelijke intresten en de kosten des gedinges, heden begroot op 490 frank;

Ontzegt aanlegger van het meer gevorderde.

**RECHTBANK VAN KOOPHANDEL
TE ANTWERPEN**

1ste Kamer. — 2 October 1945.

Voorzitter : M. E. Wirtz.

Referendaris : M. N. Naulaerts.

Pleiters : Mrs J. Pollet, J. Collard, P. de Schrijver.

I. SCHEEPVAART. — MOTOR EN ZEILVAARTUIGEN. — ALGEMEEN REGLEMENT, ART. 17, PAR. 5. — KRUISEN.

II. SCHEEPVAART. — BELGISCHE SLEEPVAARTGROEPEERING. — SLEEPVOORWAARDEN. — BESLUIT VAN 13 MEI 1943. — NIETIGHEID KRACHTENS (LONDENSCH) BESLUITWET VAN 5 MEI 1944. — SLEEPCONTRACT. — BEPALING VAN NIET-AANSPRAKELIJKHEID WEGENS VEROORZAAKTE SCHADE. — NIETIGHEID.

III. ADHAESIECONTRACTEN. — MISBRUIKEN. — TUSSCHENKOMST VAN WETGEVEREN RECHTER. IV. BESLUITWET VAN 12 DECEMBER 1944 HOUDENDE HEROPRICHTING DER BELGISCHE SLEEPVAARTGROEPEERING. — TERUG IN WERKING STELLING DER VROEGERE REGLEMENTEERING. — GEVOLGEN.

I. Wanneer motor- of zeilvaartuigen elkander kruisen is het regel, dat elk vaartuig zijn rechteroever (stuurboordzijde) houdt. (Algemeen reglement, art. 17, par. 5). Van dezen regel kan worden afgeweken, wanneer de tegenliggers hun voorkeur aan het kruisen stuurboord aan stuurboord, door het wisselen van twee korte stooten, hebben gegeven.

II. Krachtens de Londensche besluitwet van 5 Mei 1944 (art. I A. 20 juncto C) wordt het besluit van 13 Mei 1943 betreffende de sleepvoorwaarden nietig verklaard. De sleepconditiën, die op grond van dit besluit bedongen werden en waarbij bepaald werd, dat de sleepdienst van elke aansprakelijkheid wegens de gedurende de uitvoering van het sleepcontract ontstane schade vrijgesteld werd, moeten derhalve als niet bestaande worden aangezien. Het feit, dat de schipper contractueel de door de Belgische sleepvaartgroepering vastgestelde sleepvoorwaarden heeft aanvaard is zonder belang, daar zijn toestemming moet worden beschouwd als zijnde afgedwongen door de onwettige inmenging van de Belgische sleepvaartgroepering.

III. De wetgever en de rechter kunnen tusschenkomen teneinde eventueele misbruiken, waartoe adhesiecontracten aanleiding geven, te keer te gaan.

IV. De besluitwet van 12 December 1944, waarbij de door de Londensche besluitwet van 5 Mei 1944 nietig verklaarde Belgische sleepvaartgroepering heropgericht en de vroegere reglementeering terug in werking gesteld wordt, heeft niet voor gevolg, dat alle door derden aangegane verbintenissen onder toepassing van de oude reglementeering opnieuw gelding zouden verkrijgen.

Vaes t/Herbosch en C. B. R.

De Rechtbank, overwegende omtrent de feiten dat 21 Januari 1944, een sleeprein, getrokken door de sleepboot «EH. 10» en bestaande uit de ledige «Romania», in eerste lengte, de ledige «Elma» en «Joseph II» deze aan stuurboord van gene vastgemaakt, in tweede lengte, de geladen «Christina» in derde en de geladen «Gerardus» in vierde lengte, de

Schelde afvoer bij helder weder en vloed; dat het geladen motorschip «CBR. 86» de rivier opvoer en rond den middag den sleep van den «EH. 10» ontmoette in de scherpe bocht van Vassenbroek, ter hoogte van Ter Mille;

dat, toen de «CBR. 86» nog ongeveer 300 m. van de «EH. 10» af was de schipper door één korten stoot zijn voornemen te kennen gaf het kruisen reglementair, d.i. bakboord aan bakboord, uit te voeren;

dat hierop de «EH. 10» met een signaal van twee korte stooten antwoordde, ten einde stuurboord aan stuurboord te kruisen en, zonder het akkoord van zijn tegenligger af te wachten, meteen naar bakboord uitweek;

dat de «CBR. 86» aldus voor een voldongen feit gesteld, en om een onvermijdelijke aanvaring te voorkomen, het roer over bakboord legde om van de sloep af te blijven en stuurboord aan stuurboord met deze te passeeren;

dat, door dit naar bakboord uitwijken de «CBR. 86» met stuurboord achterschip tegen den stuurboordboeg van de «Joseph II» aanliep;

dat, door den slag van de aanvaring, de «Elma», die aan bakboord van de «Joseph II» was gekoppeld, voor 4.964,20 frank materiele schade opliep, met en benevens 5 dagen verlet;

dat, na de aanvaring de «Elma», die water in kreeg, zich aan de zijde van de «Romanie» plaatste, om gebruik te kunnen maken van de motorpomp, die aldaar aan boord was;

Overwegende, dat de in kortgeding aangestelde deskundige G. Dierijck schriftelijk en in het origineel bij het debat voorgelegd verslag heeft uitgebracht, waarin hij als zijn gevoelens heeft te kennen gegeven, dat de aanvaring uitsluitend moet worden toegeschreven aan den bestuurder van de «EH. 10», doordien hij de voorschriften van het reglement betreffende het kruisen heeft overtreden en alzoo de gesleepte vaartuigen en zijn tegenligger aan gevaren heeft blootgesteld;

Overwegende, dat de eigenaar van de «Elma» bij exploit van 12 October 1944, den eigenaar van de «EH. 10» en de eigenares van de «CBR. 86» heeft gedagvaard, teneinde bij het vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, solidair of in solidum, elk voor zijn aandeel of de eene bij gebreke aan den anderen, te worden veroordeeld om aan den eischer te voldoen 4.964,20 frank tot vergoeding van de materiele averij en 1.215,50 frank tot vergoeding van stillig-schade ad 0,65 frank per ton en per dag, alles met de renten en de proceskosten;

Overwegende, dat de expert in zijn verslag heeft betoogd dat de schade moet worden vermeerderd met 400,— frank voor gebroken keukengereedschap, en 500,— frank voor hulploon aan de «Romanie»;

dat eischer dienovereenkomstig en zonder verzet vanwege gedaagden, zijn eisch bij conclusie met beide bedragen heeft vermeerderd;

Overwegende in rechte, dat de Rechtbank zich ten volle met het advies van den deskundige vereenigt en van oordeel is dat de oorzaak der aanvaring uitsluitend ligt aan de schuld van het scheepsvolk van de «EH. 10»;

Dat toch in den regel, wanneer motor- of zeilvaartuigen elkander kruisen, elk den oever moet houden welke het aan zijn rechterkant (stuurboordzijde) heeft (Alg. regl. art. 17, par. 5);

Dat die regel hier vooral toepasselijk was, nu de « CBR. 86 » door het geven van een korten stoot had aangeduid, dat hij langs zijn reglementairen kant van het vaarwater wenschte door te varen;

Dat er casu quo geen buitengewone omstandigheden aanwezig waren, welke « EH. 10 » noodzaakte om naar bakboord uit te wijken en de « CBR. 86 » in zijn aangekondigde manoeuvre te dwarsboomen;

Dat wel is waar van den regel van artikel 17, par. 5, kan worden afgeweken, wanneer de tegenliggers door het wisselen van twee korte stooten hun voorkeur aan het kruisen stuurboord aan stuurboord hebben gegeven;

Dat dit hier niet het geval is geweest;

Dat de « EH. 10 » zijn signaal niet alleen ontijdig heeft gegeven, doch nadat de « CBR. 86 » zijn voor-nemen had geopenbaard de reglementaire kruising in acht te nemen;

Dat de « EH. 10 », na zijn signaal van twee korte stooten, het akkoord van zijn tegenligger niet heeft afgewacht, doch terstond naar bakboord is uitgedoken en aldus de « CBR. 86 » op het laatste oogenblik heeft gedwongen uit te wijken, hoewel men aan boord van de « EH. 10 » moest weten, dat eene koersverandering voor den voor stroom-gedreven « CBR. 86 » moeilijk zou zijn;

Overwegende, dat door eischer is beproefd den schipper van de « CBR. 86 » een gedeelte der verantwoordelijkheid aan te wrijven, onder de voorstelling dat hij, ofwel zijn signaal moest herhalen, om allen twijfel aan boord van de « EH. 10 » weg te nemen, ofwel zich onmiddellijk bij het signaal van de « EH. 10 » had moeten aanpassen en naar bakboord uitwijken;

Dat dit betoog onjuist is te achten, vooreerst omdat er bij de bemanning van de « EH. 10 » geen oogenblik twijfel heeft bestaan nu zij de aangekondigde manoeuvre onmiddellijk ten uitvoer heeft gebracht, zonder zich over de toestemming van de « CBR. 86 » te bekommeren;

Dat derhalve de aanvaring veel ernstiger gevolgen zou hebben gehad, indien de « CBR. 86 » zijn reglementairen kant niet had afgestaan; vervolgens omdat de « CBR. 86 » onmiddellijk na het signaal van de « EH. 10 » het roer over bakboord heeft gelegd;

Dat hij de aanvaring niet heeft kunnen voorkomen enkel en alleen omdat de « EH. 10 » zijn signaal te laat heeft gegeven, toen de schepen reeds te dicht bij elkander waren gekomen;

Overwegende, dat de eigenaar van de « EH. 10 » niet eens heeft getracht de manoeuvre van zijn sleepboot goed te praten, doch heeft beweerd dat hij in deze vrij moet uitgaan op grond van tusschen partijen overeengekomen sleepconditiën, waarbij werd bedongen dat de sleepdienst van alle aansprakelijkheid wordt ontlast voor alle gedurende de uitvoering van het sleepcontract ontstane schade;

Dat dit middel niet kan opgaan;

Dat het sleepcontract expressis verbis werd aangegaan op grond van de sleepvoorwaarden welke, krachtens het besluit van 13 Mei 1943, verschenen

in het Staatsblad van 29 dito, voor elk door bemiddeling der Belgische Sleepvaartgroepeering afgesloten sleepcontract bindend zijn;

Dat dit besluit nietig werd verklaard door de Besluitwet van 5 Mei 1944, artikel 1 A, 20 joncto C (Staatsblad 1 September 1944) als zijnde een daad gesteund op besluiten, welke de Grondwet of organieke wetten geschonden hebben of het bedrijfs-, beroeps- en maatschappelijk leven van het land hebben omvormd volgens onze nationale opvattingen vreemde beginselen; dat blijkens het verslag aan den Raad de gevolgen van de vernietiging aanvang nemen « ex tunc », d.i. terugwerken tot den dag waarop het vernietigd besluit in werking is getreden;

Overwegende, dat gedaagde vergeefs heeft ingebracht, dat zijn verweer niet is gesteund op het vernietigde besluit, doch op de termen van het sleepcontract, waarbij eischer contractueel de sleepvoorwaarden, vastgesteld door de Belgische Sleepvaartgroepeering, heeft aanvaard;

Dat het sleepcontract uitdrukkelijk vermeldt dat het werd afgesloten op grond van de sleepvoorwaarden, welke krachtens het besluit van 13 Mei 1943 voor elk door bemiddeling der Belgische Sleepvaartgroepeering afgesloten sleepcontract bindend zijn;

Dat hieruit reeds blijkt, dat de toestemming van den schipper werd afgedwongen onder den druk van de onwettige inmenging van de Belgische Sleepvaartgroepeering;

Dat toch de schippers tegen wil en dank verplicht waren te varen, op straffe van als saboteurs te worden aangezien; dat zij niet konden varen zonder trekkracht, en dus genoodzaakt waren een sleepcontract af te sluiten door bemiddeling der Belgische Sleepvaartgroepeering; contract dat onvermijdelijk een referate aan de betwiste sleepvoorwaarden bevatte; dat bij het onderteekenen van dusdanig contract de schipper voor dwang heeft gebukt en het een flauwe grap is te beweren dat de schipper die voorwaarden vrijwillig in het contract zou hebben opgenomen; dat de toestemming van den schipper ongeldig werd gemaakt door nooddwang, weshalve de door gedaagde ingeroepen clause nietig behoort te worden verklaard;

Overwegende, dat gedaagde wijders heeft betoogd dat bijaldien aangenomen moet worden dat des schippers toestemming niet vrijelijk werd gegeven — de toestand niet verschilt van die van menige adhaesiecontracten, zooals de leveringen van electriciteit, gas en water, waarbij de verbruiker vaak draconische voorwaarden worden opgelegd; dat bij dit middel over het hoofd wordt gezien, dat èn de wetgever èn de rechter steeds kunnen ingrijpen om de mogelijke misbruiken, waartoe zulke contracten aanleiding geven kunnen, te keer te gaan (De Page, II, nr 554); en dat casu quo de wetgever zelf de nietigheid van de sleepvoorwaarden heeft uitgesproken;

Overwegende, dat gedaagde tenslotte heeft aangevoerd, dat bij Besluitwet van 12 December 1944 de Belgische Sleepvaartgroepeering opnieuw werd opgericht, zoodat de gansche reglementeering, die nietig werd verklaard door de Besluitwet van 5 Mei 1944, terug in het leven werd geroepen;

Dat, blijkens artikel 7 van de Besluitwet van 12 December 1944, de sleeploonen en de huurprijzen voor sleepboten, alsmede alle andere voorwaarden tegen welke de sleep- en huurcontracten, die tot stand gekomen zijn door bemiddeling van de inschrijvingskantoren der groepeerings, verplicht moeten worden afgesloten, door den Minister worden vastgesteld, na eventueele inwinning van het advies van raadgevende comités;

Dat een ministerieel besluit van 14 December 1944, gelet op de noodzakelijkheid de Belgische Sleepvaartgroepeerings toe te laten haar bedrijvigheid zonder uitstel te beginnen, tot nader bevel de diverse reglementen en voorschriften uitgevaardigd op grond van het besluit van 24 September 1941, tijdelijk terug in werking heeft gesteld als reglementen van de Belgische Sleepvaartgroepeerings, in afwachting dat het zal mogelijk zijn ze te herzien;

Dat dit besluit slechts in werking is getreden den dag van het verschijnen ervan in het Staatsblad, en derhalve enkel gevolg kan hebben betreffende de na 17 December 1944 afgesloten sleepcontracten;

Dat hierbij niet werd getornd aan de nietigheid van vorenbedoelde reglementen tot 17 December 1944, zooals die werd vastgesteld door de Besluitwet van 5 Mei 1944;

Dat ter ondersteuning van het middel door gedaagde beroep is gedaan op alinea 3 van artikel 4 van de Besluitwet van 12 December 1944, houdende oprichting van de « Belgische Sleepvaartgroepeerings »;

Dat blijkens dit alinea « de op datum van het in werking treden van onderhavig besluit met verworven gevolgen der reglementeering, uitgevaardigd door het besluit van 24 September 1941 of krachtens dat besluit, worden beschouwd als definitief verworven »;

Dat gedaagde hieruit wil afleiden dat alle sleepcontracten, afgesloten en uitgevoerd onder vigueur van het besluit van 24 September 1941 en bijvoegsels volledig van kracht blijven;

Dat echter tot zoodanige onbeperkte uitlegging het artikel geen grond heeft noch door de bewoording waarin het is vervat, noch door de bedoeling welke kennelijk aan de bepaling van dit artikel ten grondslag ligt; dat toch het artikel enkel tot voorwerp heeft de overname van het actieve en het passieve vermogen van de tijdens de bezetting opgerichte « Belgische Sleepvaartgroepeerings », door het nieuwe opgerichte en gelijknamige organisme, te regelen;

Dat daartoe alinea 2 bepaalt dat de loopende verbintenissen van burgerlijk recht, door het oude organisme aangegaan, worden geacht te zijn aangegaan door de groepeerings;

Dat alinea 3 betrekking heeft op de « verworven » gevolgen der oude reglementeering in tegenstelling met de « loopende » verbintenissen en geen verdere strekking heeft dan dat die gevolgen worden beschouwd als definitief verkregen door het nieuwe organisme, voor zoover zij deelmaken van het overgenomen actieve en passieve vermogen der oude groepeerings; dat die alinea niet buiten het geval,

waarvoor zij is geschreven, mag worden uitgestrekt en dus niet medebrenge dat al de onder vigueur van de oude reglementeering door derden aangegane verbintenissen opnieuw gelding zouden verkrijgen;

Overwegende, ten aanzien van de schade :

dat er tusschen partijen enkel geschil is gerezen wat betreft het bedrag der stillig-schade; dat het geëischte bedrag overdreven voorkomt en op 0,60 frank per ton en per dag behoort te worden verminderd;

Dat eischer alzoo aanspraak heeft op :

Getaxeerde averij	frs. 4.964,80
Keukengereedschap	» 400,—
Hulploon	» 500,—
Stillig-schade : $374 \times 0,60 \times 5 =$	» 1.122,—
	<hr/>
	samen frs. 6.986,80

Gezien artikelen 2, 33, 34 en 40 van de wet van 15 Juni 1935;

Veroordeelt gedaagde Herbosch om aan eischer te betalen de som van 6.986,80 frank met de compensatoire interesten ad 5,5 % 's jaars, van 21 Januari 1944 tot 12 October 1944 en de gerechterlijke interesten sedert 13 October 1944;

Verwijst hem in de proceskosten; kosten van kortgeding en expertise inbegrepen;

Ontzegt den eisch tegenover de naamlooze vennootschap Cimenteries et Briqueteries Réuniones en verwijst den eischer in de daarop gevallen kosten;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar niettegenstaande elke voorziening en zonder borgtocht.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

(zetelende als Rechtbank van Koophandel)

19 Februari 1947.

Voorzitter : M. Byvoet.

Rechters : M.M. Van Soest en Pexsters.

Plleiter : Mr Requillé.

FAILLISSEMENT. — NIEUWE SCHULD GEMAAKT DOOR DEN GEFAILLEERDE. — RECHTSVORDERING ALLEEN TEGEN HEM GERICHT. — GELDIGHED.

De rechtsoordering, die alleen tegen den gefailleerde gericht wordt wegens schulden, gemaakt terwijl hij zich in staat van faillissement bevindt, is geldig; de tusschenkomst van den curator is niet vereischt.

Wagemans-Hoex t / Putman.

Overwegende dat verweerder, alhoewel behoorlijk gedaagd door geboekt exploit van deurwaarder Willems, te Hasselt, den 30 December 1946, geregistreerd den 31 December 1946, in betaling van een geprotesteerde wissel ten bedrage van 34.164 frank, vermeerderd met de protestkosten, ter zitting niet verscheen en verstek doet;

Overwegende, dat de eisch, nauwkeurig onderzocht, volkomen gegrond blijkt te zijn;

Overwegende, dat verweerder reeds in failliet verklaard werd door deze Rechtbank, den 8 Februari 1939; dat nochtans door het feit dat artikel 444 der wet op het faillissement, de gefailleerde uit het beheer zijner goederen ontzet, zelfs van deze die hem zouden ten deel vallen binst den tijd dat hij zich in staat van faillissement bevindt, het hem niet verboden is handel te drijven en andere goederen aan te werven; dat hij enkel gehouden is het actief dat hij bezat toen hij in staat van faillissement bevonden werd en dat het onderpand van de schuldeischers vormt, te eerbiedigen en het beheer ervan aan den curator in het faillissement over te laten (Brussel, 25 Februari 1881, Pas. 220; idem, 7 Dec. 1882, Pas. 1883, II, 108; Rep. Prat. V° Failliet, n° 345 en v.);

Overwegende, dat het vertrouwen, dat de nieuwe schuldeischer in den gefailleerde had, geenszins de belangen van de schuldeischers der massa kan schaden, doch deze enkel kan baten dewijl de curator hoogstens gehouden is — mits de gebeurlijke rechten der nieuwe schuldeischers te eerbiedigen — aan den gefailleerde te laten, zooals artikel 476 het voorschrijft, hetgeen deze en de zijnen noodig hebben om zich te kleeden en te leven, zoodat hij de door deze gemaakte winsten ten gunste van de schuldeischers der massa kan aanwenden;

Overwegende, dat zoo de gefailleerde, gedurende den tijd dat hij zich in staat van faillissement bevindt, zich niet tot de rechtbank mag wenden dan op tusschenkomst van den curator, gelast met het beheer zijner goederen (Gent, 7 Juni 1893, Pas. 1894, II, 9), deze tusschenkomst niet noodzakelijker wijze vereischt is, wanneer nieuwe schuldeischers hun rechten tegenover den gefailleerden doen gelden; dat de curator immers vreemd gebleven is aan de nieuwe verhandelingen en er slechts nut uit kan trekken in zooverre zij den toestand van den gefailleerde verbeterd hebben, hetgeen hij bij het waarnemen van zijn beheer, ongetwijfeld moet ervaren;

Overwegende bijgevolg, dat de rechtspleging regelmatig is en de eisch gegrond;

Gelet op de voorschriften van artikelen 2, 30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935, welke nageleefd geweest zijn;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, dienstdoende rechtbank van Koophandel, uitspraak doende bij verstek, verklaart den eisch ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt verweerder aan aanlegger te betalen.....

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

OVERZICHT DER NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK

Onderling verhaal tusschen hoofdelijke medeschuldenaren — Wanneer gaat de schuld slechts één van hen aan in den zin van art. 1331 B. W. (art. 1216 C.C.) ?

Geldleening met hypotheekstelling aangegaan door in gemeenschap van winst en verlies gehuwde echtgenooten bij een akte, waarbij zij verklaren zoo te zamen als ieder hoofdelijk ter leen te hebben ontvangen en mitsdien hoofdelijk schuldig te zijn. De vrouw, die na ontbinding van het huwelijk door echtscheiding de geheele schuld heeft afgelost, vordert de helft terug van den man, die zich er op beroept, dat het geleende geld gediend heeft om voor en ten name van de vrouw een perceel te koopen, zoodat de zaak slechts haar aangaat.

Het antwoord op de vraag, wien van twee of meer hoofdelijk verbonden schuldenaren de zaak aangaat, hangt hiervan af, aan wien van die schuldenaren overeenkomstig hun bedoeling de tegenwaarde van hun hoofdelijke schuld ten goede is gekomen. Indien de bestemming, daaraan door de medeschuldenaren gegeven, uitsluitend het vermogen van één hunner ten goede is gekomen, brengt dit mede, dat ook dit vermogen, in de verhouding der schuldenaren onderling, alleen den last der schuld zal moeten dragen, waarmede zich het in artikel 1331 B.W. (art. 1216 C.C.) voorziene geval voordoet.

Hieraan kan niets veranderen de omstandigheid, dat door een medeschuldenaar uit dit vermogen van den schuldenaar, die de tegenwaarde der schuld verwierf, voordeel wordt genoten in dien zin, dat de vruchten van het met deze tegenwaarde verworven goed mede te zijnen bate komen. Deze omstandigheid kan ten hoogste een zelfstandige grond voor onderlinge verrekening van dat voordeel tusschen de medeschuldenaren opleveren.

De onderstelling in artikel 1331, dat de zaak slechts één der medeschuldenaren aangaat, betreft niet alleen het geval, dat twee of meer personen zich als hoofdelijke medeschuldenaren hebben verbonden tot terugbetaling van een geldsom, welke één hunner ter leen heeft ontvangen, maar evenzeer het geval, dat eenige personen te zamen een geldsom ter leen hebben ontvangen, tot terugbetaling waarvan zij zich als hoofdelijke medeschuldenaren hebben verbonden, terwijl dezul geldsom slechts voor één hunner bestemd is. (Vgl. De Page, III, nrs 365 en 366).

(Hooge Raad, 21 November 1946, N.J. 1947, nr 24, met noot van E. M. Meyers.)

Voor de boedelscheiding is ieder erfgenaam bevoegd tot invordering van zijn aandeel in een deelbare vordering van den erflater op een mede-erfgenaam; zulks wordt niet belet door de verplichting der erfgenamen tot verrekening bij de boedelscheiding van wat zij aan de nalatenschap schuldig zijn (aldus ook De Page-Dekkers, IX, nr 1306). De vraag zou echter kunnen worden opgeworpen, of de mede-erfgenaam-

schuldenaar onder bijzondere omstandigheden de inning der vordering niet zal kunnen afwenden als strijdig met de beginselen van goede trouw en billijkheid.

Uit art. 1335 B.W. (art. 1220 C.C.) volgt, dat ieder der erfgenamen zijn deel eener tot de nalatenschap behorende opeisbare vordering, die voor verdeling vatbaar is, vóór de boedelscheiding van den schuldenaar kan invorderen; dit artikel onderscheidt niet of de schuldenaar een derde dan wel een der mede-erfgenamen is.

Het in den aanhef van artikel 1132 B.W. bepaalde omtrent de verplichting der erfgenamen tot verrekening bij de boedelscheiding van wat zij aan de nalatenschap schuldig zijn, laat de in de vorige alinea bedoelde bevoegdheid onverlet. Artikel 1132 B.W. legt slechts aan den mede-erfgenaam-schuldenaar de verplichting op tot verrekening bij de boedelscheiding van zijne alsdan onvoldaan blijvende schulden aan de nalatenschap, zoo de andere erven dit verlangen, maar kent hem niet een — reeds aanstonds bij het openvallen der nalatenschap ontstaand — recht toe op verrekening dier schulden bij de boedelscheiding, indien hij zulks boven voldoening verkiest.

De vraag zou kunnen worden opgeworpen, of de verhouding, waarin de erfgenaam-schuldenaar tot zijn mede-erfgenamen-schuldeischers, na het overlijden van den erflater, komt te staan als deelgenoot in den gemeenen boedel, niet dezen invloed heeft, dat hij onder bijzondere omstandigheden de inning der vordering zal kunnen afwenden, door aan te toonen, dat — gelet op de mogelijkheid van verrekening zonder nadeel voor zijn deelgenooten, tegenover groote nadeelen eener betaling voor hemzelf — deze inning zou strijdig zijn met wat de beginselen van goede trouw en billijkheid, welke de rechtsverhouding tusschen de deelgenooten der ervengemeenschap mede bepalen, als gedragslijn tusschen mede-erfgenamen, in het gegeven geval zouden voorschrijven.

(Hooge Raad, 20 December 1946, N.J. 1947, nr 59, met noot van E. M. Meyers.)

BIBLIOGRAPHIE

FRANSEN Gérard : *Le Dol dans la conclusion des actes juridiques. Evolution des doctrines et système du code canonique.* — Gembloux, J. Duculot, 1946. — XXXI-431 p. (Universitas Catholica Lovaniensis. Dissertationes ad gradum magistri in Facultate Theologica Juris Canonici consequendum conscriptae. Series II, tomus 37).

Het is moeilijk het juridische begrip van het bedrog nauwkeurig te omschrijven: men stoot hier onmiddellijk op een probleem van terminologie, zoals het vluchtig doorlopen onzer hedendaagse wetboeken klaar aantoot. De bekende regel *omnis definitio in jure est periculosa* wellicht indachtig, hebben de wetgevers van het Burgerlijk Wetboek nagelaten het bedrog te bepalen. Een vergelijking tusschen de verschillende artikelen, die over het bedrog handelen, brengt desondanks meer dan een dubbelzinnigheid aan het licht. Zo hebben

klaarblijkelijk de artikelen 1109, 1116 en 1117 en ook het artikel 1304 enkel tot voorwerp het bedrog, dat de toestemming vernietigt en dat begaan wordt bij het sluiten van overeenkomsten, terwijl de artikelen 1150 en 1151 alleen handelen over het bedrog, bedreven bij het uitvoeren (of beter bij het niet-uitvoeren) der verbintenissen. Bovendien behoort bij het leerstelsel van het bedrog artikel 1382, dat schadeloosstelling toestaat voor elke schadelijke fout.

De dissertatie van Gérard Fransen, die het bedrog bij de totstandkoming van rechtshandelingen tot onderwerp heeft, is niet slechts een uitvoerige commentaar van c. 103, § 2 van de *Codex Juris Canonici*, maar vormt terzelfdertijd een belangrijke bijdrage tot een tot nog toe onvoldoend onderzocht rechtshistorisch probleem.

Het werk is ingedeeld in drie delen, telkens voorafgegaan door een inleidend hoofdstuk. De schrijver volgt de hierbij de chronologische orde, overeenstemmende met de logische orde, daar elk der verschillende perioden door een bijzonder begrip van het bedrog is gecharacteriseerd.

Het Romeins recht beschouwt het bedrog in betrekking tot de dader: het ziet er een handeling van misdadige aard in, strijdig met de goede trouw, welke dus dient bestraft. De gevolgen van het bedrog bij de totstandkoming van de rechtshandelingen staan in verhouding met deze bestraffing.

De romanisten en de canonisten der Middeleeuwen leggen de nadruk op het oorzakelijk verband tussen het bedrog en de rechtshandeling. Het bedrog is evenwel voor hen slechts een der menigvuldige schade-oorzaken van ongelijkheid der onderlinge prestaties der partijen. In plaats van de dader van het bedrog wordt dus het materieel gevolg onder oog genomen: nl. de objectieve schade, teweeggebracht door de bedrieglijke handelingen. Schrijver heeft goed gedaan het zeer belangrijk feit te onderstrepen dat in de Middeleeuwen de verklaring der teksten en het objectieve standpunt overheersten; hij heeft er de nadruk op gelegd dat het canoniek recht, hetwelk in de oorspronkelijke opvatting een zekere soepelheid teweeg bracht (p. 115, theorie van Huguccio), onder invloed van het Romeins recht veel strakker is geworden. Nochtans is het de canonieke practijk, zowel t.a.v. de opvatting van het bedrog in de geestelijke orden als t.a.v. de gevolgen van het bedrog in het afleggen van de eed, die de komst ener meer begrijpelijke theorie gaat voorbereiden.

De Renaissance brengt zekere besluiten, afgeleid door Suarez van de canonieke practijk der «spiritualia», naar het domein der overeenkomsten en legt deze zelf op aan het burgerlijk recht. Zij behoudt echter gedeeltelijk dit standpunt, maar brengt de schade in verband met de bedoeling. Rekening houdend met het slachtoffer van het bedrog, constateert zij dat zijn juridische vrijheid aangetast werd door het bedrog; zij zal een nieuwe opvatting doen zegevieren, die van het bedrog, oorzaak der schade, nu niet meer objectief, maar subjectief. Het is niet alleen het recht dat geschonden werd, maar het is bijzonder de bij overeenkomst vastgestelde vrijheid van het slachtoffer van het bedrog die niet geëerbiedigd werd.

Het betreft echter geen waar gebrek aan toestemming, omdat de mogelijkheid om het contract te verbreken niet rechtstreeks voortvloeit uit het ontbreken van de toestemming, maar uit het algemeen beginsel der schadeloosstelling. In tegenstelling met de mening van Zani (1) heeft Fransen bewezen, dat de Renaissance niet spreekt van het begrip: gebrek aan toestemming, maar, blijvende op het terrein van het recht, een passende vergoeding eist voor de schade geleden door de vrijheid van de dader.

De schrijver heeft ook bewezen — en het is een der oorspronkelijke gedeelten van het werk — dat de Code Napoleon (2) het begrip van gebrek aan toestemming voor het eerst in het recht heeft opgenomen. Onder invloed van de Code Napoleon werd dit begrip door bijna alle moderne wetgevingen en zelfs door het Canoniek Wetboek overgenomen. Deze opvatting lost echter niet alle door het bedrog gestelde problemen op. Ook wordt er spoedig aan gedacht verbetering aan te brengen en komt men, ten minste gedeeltelijk, terug tot bepaalde elementen der oude leer.

In de verschillende fazen der historische ontwikkeling treft een bijzonderheid, waarvan het ontstaan opklimt tot de dilectuele opvatting van het bedrog, hoofdzaak in het Romeins recht, en tot de juridische techniek van het Pretoriaans recht: het bedrog van derden is geen reden tot nietigheid, noch vernietiging. Onder invloed nochtans van het stelsel van het bedrog als gebrek aan toestemming, werd dit beginsel, erfenis der Oudheid, eerst aangetast door de burgerlijke wetgeving om nadien helemaal door de Canonieke wetgeving te worden verlaten. Dit is de enige betekenisvolle vooruitgang, bekomen door twintig eeuwen van juridische ontwikkeling in het concreet domein der praktische oplossingen.

Zo zijn de grote fazen van de leer betreffende het bedrog. Indien zij weinig invloed uitoefenden op de praktijk, hadden zij toch belangrijke gevolgen op meer bijzondere punten. Het is voldoende, om er zich van te overtuigen, het middeleeuws stelsel der «dolus in spiritualibus», te vergelijken met het hedendaags stelsel der gevolgen van het bedrog t.o.v. het godsdienstig beroep zoals het door Suarez wordt voorgesteld: enerzijds niet de minste rekening houden met de bedoeling, maar strakke — zelfs veel te strakke — opvatting gesteund op het ontbreken van schade; anderzijds om zo te zeggen volledige valorisatie van de bedoeling en verwerping van elke tegenoverstaande positieve tekst.

De strenge inductieve methode, door de schrijver gebruikt, brengt hem er toe zich op een manier te houden aan de oppervlakte van het juridisch probleem, waarvan hij zich vergenoegt de gebreken te beschrijven en uit te leggen, zonder beroep te doen op de grote wijsgerige stromingen en op hun invloed op de verschillende juridische scholen. Bovendien ontmoet men bij de schrijver een volledige afwezigheid van vooringenomenheid en een bestendige zorg de gedachten zelf der schrijvers weer te geven (p. 56) en zich niet af te vragen hoe zij onze huidige gedachten uitdrukken: «Le droit tout comme la vie, est chose essentiellement mouvante, et ce serait aller au devant d'un échec certain que de tenter d'expliquer certains phénomènes juridiques, par ailleurs même assez proches de nous, en prenant comme base les idées juridiques, qui sont l'apanage de notre époque» (p. 322).

Zekere leemten in de aangehaalde literatuur zijn te betreuren, o.a. verschillende onlangs verschenen Nederlandse werken, bepaalde belangrijke werken betreffende de rechtsgeschiedenis, zoals die van H. Brunner, R. Huebner, H. Planitz, R. His en anderen. Betreffende het huwelijksbedrog heeft de schrijver de werken van W. Van Hille en van L. J. Van Apeldoorn niet geraadpleegd. Belangwekkend ware het geweest indien de schrijver ook een onderzoek gewijd had aan het bedrog, zoals het op te sporen was in de gewoonten van ons oud vaderlands recht en in de geschriften onzer grote rechtsgeleerden, lijk Anselmo, Burgundus, J. B. Christyn, Deckerus, Du Fief, De Ghewiet (een maal geciteerd), Gudelinus, Kinschot, Leoninus, Loovens, Sohet (twee maal geciteerd), Stockmans (drie maal geciteerd), Thielen, Tuldenus, Van Christijnen, Van

Espen (twee maal geciteerd), Wijnants, Wielant en Zypaeus. Joost de Damhoudere, onze grootste jurist der XVIde eeuw, die het bedrog behandelt in zijn «Praxis rerum civilium» en in zijn «Praxis rerum criminalium», wordt zelfs niet eenmaal aangehaald.

Fransen heeft de invloed onderlijnd van het Canoniek recht en van de moraaltheologie op het burgerlijk recht, en vice-versa, op de ontwikkeling van het hedendaags begrip van het bedrog, opgevat als een gebrek aan toestemming. Deze ontwikkeling begon in de XIIde eeuw onder invloed van het Canoniek recht, wanneer de opkomst van het Romeins recht haar belemmerde en gedurende vele eeuwen vertraagde. Nadien was het dank aan de canonieke leer van de belofte onder eed en aan de overwegingen der moralisten over het huwelijk en het geestelijk beroep dat in de XVIde eeuw het begrip van gebrek aan toestemming ontstaat. Er moet echter gewacht worden op het Wetboek van Napoleon om de huidige leer toe telaten zich voorgoed door te zetten. Het werd door het Wetboek van Canoniek recht overgenomen, met verbeteringen ontleend aan de hedendaagse rechtspraak.

De verhandeling van G. Fransen bewijst op overtuigende wijze het belang der studie van het middeleeuws recht en tevens het belang der geschiedenis van het Canoniek recht voor deze van het burgerlijk recht.

Geschreven in een vlugge en gemakkelijke stijl, leest men haar met steeds stijgende belangstelling.

L. Th. MAES.

(1) M. G. Zani, *L'evoluzione storico-dogmatica dell'odierno sistema dei vizi del volere e della relativi azioni di annullamento* (Rivista italiana per le scienze giuridiche, N. S., 2e jg., 1927, p. 335-405 en 487-507).

(2) Het project der Regeringscommissie, neergelegd op 24 thermidor, jaar VIII (13 Juli 1800) formuleert voor de eerste maal de theorie van het bedrog, gebrek aan toestemming.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — afl. 17 - 26 April 1947. — Mr. W. F. Lichtenauer, Over termijnen van het arbeidscontract. — Opmerkingen en mededeelingen: De Tribunaalrechtspraak. — Rechtspraak van de week. — Boekaankondigingen. — Tijdschriften. — Berichten.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT NOTARIS-AMBT EN REGISTRATIE. — Zaterdag 26 April 1947. — 78ste Jaargang nr 3979. — J. G. Klaassen †. — Prof. Mr. T. J. Dorhout Mees, Behoeven de bepalingen in het W. v. K. betreffende verzekerbare en verzekerde waarde wijziging en zoo ja, in welken zin? — Boekaankondiging. — Tijdschriften. — Rechtsvragen. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen, overlijden, enz.

TIJDSCHRIFT VOOR NOTARISSEN. — nr 4 - April 1947. — 11e Jaargang. — A. Mast. — De jurisdictionele bevoegdheid van de afdeling Administratie van den Raad van State. — Rechtspraak. — Wetgeving: Oorlogsschade.

TIJDSCHRIFT VAN DE VREDERECHTERS. — Nrs 3-4. — 56e Jaargang Maart-April 1947. — Commémoration Hanson. — En sens divers: Le bail à ferme. — Questions et réponses. — Chronique des Justices de Paix. — Bibliographie. — Jurisprudence.